

Nr 110.

Av herr **Pers**, om skrivelse till Konungen med begäran, att tillstånd till vadhållning för allmänheten med s. k. totalisator vid hästtävlingar ej vidare må meddelas.

Då jag i denna motion ämnar föreslå riksdagen att ge uttryck åt en ändrad uppfattning i fråga om ordnad vadhållning genom s. k. totalisator vid hästtävlingar, så är jag beredd på att få mottaga klander som en enveten person, vilken ej finner sig i ett erhållet besked. I synnerhet första kammaren biföll vid förra årets riksdag med stor majoritet förslaget om införande av totalisator. I andra kammaren var majoriteten ej så stor. Min livliga övertygelse om att detta beslut var ett olyckligt sådant gör emellertid, att jag vill vädja från en riksdag som icke väl övertänkt sin handling till en som måhända bättre sätter sig in i saken och fäller ett väl övertänkt domslut.

Väl är det sant, att vadhållningen vid hästtävlingarna ej under förra året fått någon särskilt stor utsträckning. Föret lär ju vara sämst i portlidret, d. v. s. när en sak skall sättas i gång, men ingen vän av vadhållningen behöver misströsta om att den icke skall vinna utbredning och bli frekventerad. Den sortens lärdomar höra till dem som äro lätt inhämtade.

Ty det är uppenbart, att vårt folk med ganska stor hastighet rör sig mot ett ökat deltagande i varjehanda hasard- och tävlingsspel. De allt talrikare lotterierna, statens premielån, den sista stora tidningsreklamen medelst en automobiltävling och mycket annat talar för att riksdagen givit ett riktigt uttryck åt folkviljan, både när den skrev om statslotteri och när den tog totalisatorn i hästtävlingens tjänst. Min uppfattning är emellertid den, att riksdagen ej skall göra sig till tjänare åt en folkvilja på avvägar. Tvärtom är det den enskilde riksdagsmannens liksom samfällt riksdagens plikt att reagera däremot. Detta föranleder mig att påkalla rättelse av riksdagens sista misstag på detta område och därmed tillkännagiva, att den varslar en folkfara i den stigande frekvensen av allehanda former av spel och hasard.

Till förmån för totalisatorn har ofta åberopats exemplet av Englands folk, som livligt frekventerar vadhållningen framförallt just med anknytning till hästtävlingar. För många har detta exempel måhända varit avgörande. Emellertid är engelska folket långt ifrån enigt om att denna folksed är något att glädjas åt. Tvärtom finnes en stark reaktion mot densamma. Men den erfarenheten upprepas, att ett ogräs innästlar sig lätt, men är svårt att utrota.

Vadhållning är sedan länge legaliserad i England. Dess utbredning bland de

fattigare folkklasserna har gjort, att den numera börjar betraktas som ett socialt ont. En parlamentskommitté har varit i verksamhet för att föreslå bote-medel mot det onda. Detta skulle ske genom att legalisera och beskatta alla, även de små bookmakers. Inför de sist hållna parlamentsvalen har kommittén ej velat föreslå några åtgärder. Kommittén dog med det parlament som tillsatt den, säger Manchester Guardian, som i ett av sina första nummer för i år lämnar en redogörelse för kommitténs arbete. Av denna framgår, att kommittén konstaterat, att den största skadan göres av »street bookmakers», som springa omkring i husen, ha kontor i trappuppgångar och portar, rakstugor och dylika ställen och förleda hustrur att spela med hushållspengarna och skolbarn med sina fickpengar. Resultatet av kommitténs arbete blev intet; den uttalade endast, att en beskattning av vadhållningen vore genomförbar. Den förvånades emellertid över den utsträckning vadhållningen fått. »Många tidningar leva helt och hållet på vadraseriet och publicera helsidor med tips, och arbetet i fabriker hindras genom den tid som åtgår på diskussioner om dessa ting.»

Manchester Guardian gör efter referatet av kommitténs utlåtande följande uttalande, som må anföras som auktoritativ engelsk opinion i en även för oss aktuell fråga:

»Kommittén dog med det parlament, av vilket den tillsattes, och det finnes ingen sannolikhet för att frågan om vadhållningsskatt skall komma upp igen, såframt icke de konservativa få absolut majoritet i underhuset ännu en gång. Resultatet av alltsammans är en massa material, som visar pro primo hur mycket tid, tanke och livskraft som nedlägges av engelska nationen på att till »bookmakers» förlora en summa pengar, som anses variera mellan 2—20 miljoner pund årligen; pro secundo med vilken likgiltighet denna kroniska nationalolycka betraktas av en del politici, som annars anse sig vara alldeles särskilt goda patrioter. Det finnes bland folk med god karaktär alla möjliga åsikter om den moraliska innebörden av vadhållning. Man kan inte med sanning säga, att alla goda människor anse den av ondo eller tvärtom. Men var och en, som något känner till livet i städerna och i verk och fabriker, vet hur det fullkomliga uppgåendet i vadhållning, som utestänger alla andra intressen, har blivit en endemisk sjukdom, som tär på det engelska folkets livskraft. En människas moral är hennes ensak så länge hon inte skadar andra, och man kan diskutera hur mycket som helst om det etiskt berättigade i en 'Derby sweep' utan att komma till något nyttigt resultat. Men vad vi alla måste se om vi kunna begagna våra ögon, det är den stora förödelse och deklassering, som övergår en ansenlig del av vårt folk. Liksom det vanligen ligger dryckenskap bakom våldsdåd, ligger vanligen spel bakom förskingrings- och tjuvnadsbrott. När en banktjänsteman eller kassör stulit tusentals pund, så frågar sig folk numera: Vilken bookmaker har tjänat på honom? eller: Vilken sakkunnigs spådomar litade den stackars token på? eller: Vilken sporttidning närde hans vansinniga förhoppningar? Men sådana fall äro endast de få sensationella. De vanliga fallen,

de som räknas i miljoner, äro män och kvinnor, som genom en sjuklig vision av en stor vinst eller endast av spänningen att se hur spelet utfaller, ha förlorat sina bättre själsegenskaper, som blivit håglösa och slappa, omöjliga att entusiasmera eller intressera för någonting.

Naturligtvis kunna vi ej befria oss från denna andliga mul- och klövsjuka med ens eller genom något slags lagändring. Behovet av stimulans av ena eller andra slaget är en kraftig, universell mänsklig passion. Några äro lyckliga nog att få stimulans av sitt arbete, allt arbete som man trives med är upplivande och fångar ens intresse, och om världshushållningen vore fullkomlig, skulle vi alla ha sådant arbete. Andra finna stimulans i skön konst, samhällsarbete, sport eller umgängesliv. Men nu har en ofantlig del av våra landsmän funnit, att detta instinktiva krav på livande av hjärta och sinne icke tillfredsställes av deras arbete eller av umgänge och annat under fritiden. För dessa sinnen erbjuder spel och dryckenskap åtminstone en ytlig likhet med det stora äventyret och en flykt från ödsligheten till en värld av djärva slag och uppiggande vågspel. Huru vi än försöka måste det dock dröja länge, innan folket i Durhams koldistrikt eller sydöstra Lancashire kan fylla sin tillvaro med de stora mänskliga intressen, bredvid vilka hasardspel är rena ledsamheten. Men vi kunna åtminstone göra något för att förhindra det affärsmässiga utnyttjandet av dessa människors olyckliga belägenhet. Stora förmögenheter tjänas på att distribuera varjehandas litteratur, som tjänar till att uppmuntra till vadhållning. Och postverket är inte fritt från all skuld, det beviljar vissa lättnader för trafiken i fråga. Många tidningar bli feta på denna nationalsjukdom liksom ohyra, som äter en stackars hund tills han blir utmärglad. Moraliskt sett är detta lika straffvärt som att göra affärer med fienden — göra ammunitionsaaffärer. Vi kunna åtminstone lagstifta emot de värsta av dessa försyndelser, och vi kunna avskaffa den orättvisa, som under lagliga former tillåter den vadhållning som passar för de rika men förbjuder den som passar den fattige. Men att legalisera alla våra »bookmakers» och utnämna några av våra värsta parasiter till något slags hörnstenar i vår skattkammare det vore att ge tappt för en sjukdom, som vi måste övervinna, om den inte skall alldeles fördärva oss.»

Så långt den engelska tidningen. Vi ha inte kommit så långt som engelsmännen, lyckligtvis. Men vi äro på god väg. Vår utveckling till ett industri-folk och den snabbhet, med vilken vi följa med i allt nytt, gör, att vi ha goda utsikter att komma långt på samma väg. Det gäller att stoppa i bäcken, innan vi komma i ån.

På grund av vad jag sålunda anfört anhålles,

att riksdagen må besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att tillstånd till vadhållning för allmänheten vid hästtävlingar medelst totalisator ej vidare meddelas.

Stockholm den 20 januari 1924.

And. Pers.

